

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ పంచాశీతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ పంచాశీతమః సర్గః ॥

గుహభరతయోర్వార్తాలాపో భరతస్య శోకశ్చ

ఏవముక్తస్తు భరతో నిషాదాధిపతిం గుహం ।
ప్రత్యువాచ మహాప్రాజ్ఞో వాక్యం హేత్వర్థసంహితం ॥ 2.85.1 ॥

ఊర్జితః ఖలు తే కామః కృతో మమ గురోః సఖే ।
యో మే త్వమీదృశీం సేనామభ్యర్చయితుమిచ్ఛసి ॥ 2.85.2 ॥

ఇత్యుక్త్వా స మహాతేజా గుహం వచనముత్తమం ।
అబ్రవీద్ భరతః శ్రీమాన్ పంథానం దర్శయన్ పునః ॥ 2.85.3 ॥

కతరేణ గమిష్యామి భరద్వాజాశ్రమం యథా ।
గహనోఽయం భృశం దేశో గంగానూపో దురత్యయః ॥ 2.85.4 ॥

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా రాజపుత్రస్య ధీమతః ।
అబ్రవీత్ ప్రాంజలిర్భూత్వా గుహో గహనగోచరః ॥ 2.85.5 ॥

దాశాస్త్రనుగమిష్యంతి దేశజ్ఞాః సుసమాహితాః ।
అహం చానుగమిష్యామి రాజపుత్ర మహాబల ॥ 2.85.6 ॥

కచ్ఛిన్న దుష్టో వ్రజసి రామస్యాక్లిష్టకర్మణః ।
ఇయం తే మహతీ సేనా శంకాం జనయతీవ మే ॥ 2.85.7 ॥

తమేవమభిభాషంతమాకాశ ఇవ నిర్మలః |

భరతః శ్లక్షయా వాచా గుహం వచనమబ్రవీత్ || 2.85.8 ||

మా భూత్ స కాలో యత్ కష్టం న మాం శంకితుమర్హసి |

రాఘవః స హి మే భ్రాతా జ్యేష్ఠః పితృసమో మతః || 2.85.9 ||

తం నివర్తయితుం యామి కాకుత్స్థం వనవాసినం |

బుద్ధిరన్యా న మే కార్యా గుహ సత్యం బ్రవీమి తే || 2.85.10 ||

స తు సంహృష్టవదనః శ్రుత్వా భరతభాషితం |

పునరేవాబ్రవీద్ వాక్యం భరతం ప్రతి హర్షితః || 2.85.11 ||

ధన్యస్త్యం న త్వయా తుల్యం పశ్యామి జగతీతలే |

అయత్నాదాగతం రాజ్యం యస్త్యం త్యక్తుమిహేచ్ఛసి || 2.85.12 ||

శాశ్వతీ ఖలు తే కీర్తిర్లోకానను చరిష్యతి |

యస్త్యం కృచ్ఛగతం రామం ప్రత్యానయితుమిచ్ఛసి || 2.85.13 ||

ఏవం సంభాషమాణస్య గుహస్య భరతం తదా |

బభౌ నష్టప్రభః సూర్యో రజనీ చాభ్యవర్తత || 2.85.14 ||

సన్నివేశ్య స తాం సేనాం గుహేన పరితోషితః |

శత్రుఘ్నేన సమం శ్రీమాంఛయనం పునరాగమత్ || 2.85.15 ||

రామచింతామయః శోకో భరతస్య మహాత్మనః |

ఉపస్థితో హ్యనర్హస్య ధర్మప్రేక్షస్య తాదృశః || 2.85.16 ||

అంతర్దాహేన దహనః సంతాపయతి రాఘవం |

వనదాహాగ్నిసంతప్తం గూఢోఽగ్నిరివ పాదపం || 2.85.17 ||

ప్రస్ఫుతః సర్వగాత్రేభ్యః స్వేదం శోకాగ్నిసంభవం |
యథా సూర్యాంశుసంతప్తో హిమవాన్ ప్రస్ఫుతో హిమం || 2.85.18 ||

ధ్యాననిర్దరశైలేన వినిఃశ్వసితధాతునా |
దైన్యపాదపసంఘేన శోకాయాసాధిశృంగిణా || 2.85.19 ||

ప్రమోహానంతసత్త్వేన సంతాపౌషధివేణునా |
ఆక్రాంతో దుఃఖశైలేన మహతా కైకయాసుతః || 2.85.20 ||

వినిఃశ్వసన్ వై భృశదుర్మనాస్తతః
ప్రమూఢసంజ్ఞః పరమాపదం గతః |
శమం న లేభే హృదయజ్వరార్దితో
నరర్షభో యూథహతో యథర్షభః || 2.85.21 ||

గుహేన సార్థం భరతః సమాగతో
మహానుభావః సజనః సమాహితః |
సుదుర్మనాస్తం భరతం తదా పున -
ర్గుహః సమాశ్వాసయదగ్రజం ప్రతి || 2.85.22 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే పంచాశీతమః సర్గః ||